ת"ש חמור בסימני אוכף. בריימתא היא א: **דרשהו אם הוא רמאי מאי לאו בסימנין.** ב וא"ת דבמתני' (לקמן כח:) דריש מהאי קרא דלא יחזיר אף בסימנין ג וי"ל דאסמכתא היא ד כדקתני עלה בברייתא משרבו הרמאים התקינו אבל הכא משמע ליה שהיא דרשה גמורה מדקאמר וכי תעלה על דעתך לומר כו' (ה) ועי"ל דבמתני' מיירי בידוע שהוא רמאי לכך צריך עדיים אבל הכא מיירי בסתם בני אדם: (ז) **מצאו.** גט קשור בכיס יחזיר המוצא לשליח או לבעל השולחו בסימני הכיס: (ח) **(וניחוש לשאלה).** וא"ת ולוכח מהכא דסימנין דאורייתא ובפרק בתרא דיבמות (ט) (דף קכ. ושם ד"ה מצאו) פריך מהכא דסימנין דאורייתא וי"ל דמצי לאוקמה כגון שאותו שאבדו מצאו ומכיר הכיס י בטביעות עין ו דכיון שבעצמו מצאו נאמן ז והי"נ הוה מצי למדחי התם ח: **כים וארנקי משום דמסמני.** וא"ת והכתיב לא ט תמצאו וי"ל בשלהי בתרא אשה (שבת דף פז:) אמרינן כל דבר שיש בו משוס רפואה אין בו משוס דרכי האמורי:

ואנא יהיבנא סימנים מובהקין דידה. לא מובהקין ממש קאמר י אלא מובהקים מסימני חביריו כמו זה אומר מדת אדם זה אומר מדת י רחבו ' ולקמן (דף כח:) נמי דקאמר לעולם גלימא מכריז ולא אמר סימנין מובהקין התם נמי לאו מובהקים ממש קאמר אלא שלא אמר סימנים טובים שיש בו כי אם כסימנין דסומקי יא וחיורי: מגלא

לאהדורי גט. שאבד מן השליח המביאו קודם שנתן לה: **הקנסה.** לקמן בשמעתין מפרש מאי היא: **בממונא.** דהפקר ב"ד הפקר: **הובעין אצטריכא ליה.** קרא לתובעין אתא ומעעוטי מידי דאיאוש ואפקריה: **כדי נסכה.** בלא מקרא אלא אסמכינהו אקרא בעלמא:

פ"ב. דאוקמינן לעיל חמור לסימני אוכף אתא: **אימא בעדי אוכף.** אם יש עדים המכירין בטביעות עין לאוכף שהוא שלו ממחזירין לו את החמור: **דרשהו.** והכי משמע על דרוש אחיך אותו עד דרשך את אחיך: יב) **בעדים.** שיביא עדים שהוא שלו: **אין מעידין.** על אדם שאת להשיא את אשתו אלא מ"כ ראו פרלוף פניו שהוא עם החוטם: **דאיכוך או גוך.** שאין זה סימן שהרבה אוכין וגוליס יש: **כליו.** בגדיו: **חייבין.** שאת השאילם לאחר ואותו אחר ראו שאת: **מסקב.** דורוויש"ר בלע"ז: **חיורי או סומקי.** אין זה סימן שהרבה כאלה יש: **מצאו קשור בכיס שלו או בארנקי רו.** שליח המביא גט ואבד הימנו לאחר זמן מצאו קשור בכיס שלו או בארנקי כו': **בין כליו.** כלי תשמישו שבביתו: **אפילו לזמן מרובה.** לע"ג תתן (גיטין דף מ.) המביא גט ואבד הימנו מצאו לזמן מרובה פסול הכא כשר: **ניחוש לשאלה.** שמא השאיל כיסו לאחר והוא קשרו בו: **דמסמני.** מנתשי ואומר סימן לאדם שמשאיל כיסו שמוכר לו מזלו: **דמזייף.** שהיה לכל איש חותם ביכר בטבעתו וכשעולה שום דבר חתום מכסהו וחותמו בטבעתו לפיכך אינו משאיל טבעתו שמא יעשה זה חותם כנגד חותמו ויזייף בו את שליחותיו: **אין מעידין על השומא.** המעידין על האשה להשיאה ואמרו סימן היה בו שומא באבר פלוני: **שומא.** ווריל"ה בלע"ז: **סימנין דרבנן.** וגבי אשת איש דאיסור דאורייתא הוא לא סמכינן עלייהו: **בכן גילו.** הנולד בשעתו שנולדו במזל אחד: **בסימנין העשויין רו.** אם עשויין להשתנות או אינן עשויין להשתנות. אם בחיי היתה שומא שחורה בחותם נעשית לבנה או איפוך: **מובהק.** ואפילו סימנין דרבנן יש לסמוך על זה: **היכי מהדרינן.** כלומר מה תקנה רואו חכמים בדבר ליכנס בספק להחזיר ממון למי שאינו שלו: **אנא** ג"ג: **וכי אדם עושה.** ובניחותא דמוצא מאי איכפת לן אם מי שאבדה ממנו לא ניחא ליה: **אנא.** אמר רבא כל אובדי אבידה ניחא להו שתהא דת זו בישראל למיתב סימנין וכל הבא ונותנו יטלנה. מאי טעמא: **מידע ידע דעדים נים ליה.** פעמים שאין לו עדים עליה ואם יזקיקוהו לעדים לא תבא לעולם לידו ומימר אמר טוב לי שיחזירוה לכל האומר סימניה דלא שכיחא דיימא סימנין דידה כו'. **אנא הא דתנן כו'.** ואמרו להחזיר לו למלוה בלא עדים בסימן זה שאומר אלשה היו ומשלשה לוים ואם מן הלוה נפלו שכבר פרעם מי ניחא ליה בתקנה זו שיתנם המוצאם לכל הבא ונותן סימניהם והלא טוב לו שיהו מונחים ביד המוצאם עולמית דכל זמן שהם בידו ולא יחזירם למלוה הרי הם כשרופים ולא ניחא דליהדר להו בסימנין דלמא מיתברמי דידע מלוה בסימניהן: **התם.** בסימנין כי האי לא איכפת לן בניחותא דלוה דודאי לאו מייניה נפיל דהנך שטרי אחריני מאי בעו גבייה: מגלא

צא א מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה יא ועיין בהשגות ובמגיד משנה שם עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קנב סעיף ד:

צב ב ג מיי' פי"ג שם הל' כא שם עשין נ טוש"ע אה"ע סי' ח סעיף כד:

צג ד ה מיי' פ"ג שם [דין זה לא מזכר בהמב"ם ועיין בב"י סי' קנב שהמה עליו] שם עשין מא טוש"ע אה"ע סי' קנב סעיף ד:

צד ו מיי' פי"ג שם הלכה כא טוש"ע אה"ע סי' ח סעיף כד:

מוסף רש"י

כדי נסכה. שלא לעורך (סוטה יט:) מדי הלא אצטריך לאמתויי ומנייה בכלי (קדושין ה:). אין מעידין. על אשת שמת, אלא על פרצוף הפנים עם החוטם. אמ"כ ראוהו מת בפרלוף פניו עם חוטמו, שיכולין להכיר שזהו, אבל לא ראוהו בפרלוף או שיעור חוטמו אין מעידין עליו להשיא את אשתו, שמא אין הוא (יבמות קכ:). אוכף לא שאולי אינשי. בעל החמור לא היה שואל אוכפו של זה לחבירו (יבמות קכ:). דמסקב. לשון ריעוא דדריש דור"א בלע"ז (קדושין פא. ע"ש). חיורי או סומקי. שחוריס היו או לבנים היו (יבמות קכ:). מצאו קשור. המביא גט לאשה ואבד הימנו (יבמות קכ:). בכיס או בארנקי. אחרנקי (גיטין כז:). או שמצאו בין כליו. בין כלי ביתו ומכיר את הכיס ואת הטבעת שהן שלו (יבמות קכ:). כשר. ולא חייבין לומר אמי כיס ואמי טבעת לאחים הוא ואמי גט אחר הוא (שם). כיס וארנקי. מנחתי אינשי אלא יטול זה מזלו, ואי קיים הא קחני או שנמצא בין כליו הא אמרי' דחייבין לשאלה, לא קיים כליו דמתמיהי הייו בגליו ולכך להשאיל מלבוזיים, וכליו דגיטין הייו בין כלי תשמישי ביתו בתיבתו שאין דרך להשאילה (שם). אחד הלוה משלשה. אם שלשה שטרות שלוה אחד הן שלוה משלשה בני אדם, יחזירו. מוצאם, ללוה. דודאי פרעם והמחזיקו לו, ומידו נפלו שאם מדם נפלו מי קבלם למקום אחד (לעיל כ:). שלשה שלוו מן האחד. אם שלשה לוים הם שלוו מאדם אחד, יחזירו. המוצאם, למלוה. שהדבר ידוע שממנו נפלו (שם).

מוסף תוספות

א. ודלא כרש"י (ד"ה ת"ש) דפירש דהיינו מה דאמרינן לעיל, דבהדייא גורס לעיל בעדי אוכף בדברי רבא. שטמ"ק בשם גלין (ועי' מהרש"ל).

ב. מוכח מהכא דקרא אתא למדרשיה בסימנין ואי יהיב סימנין מהדרינן לי'. תוס' רי"ד. **ג.** דתנן והרמאי אע"פ שאמר סימניה הרי זה לא יתן לו שנאמר עד דרוש אחיך אותו דורשהו וכו'. תוס' הרא"ש. כלומר דרשהו בעדים ולא תסמוך על סימנים. ריטב"א. **ד.** דמתניתין מיירי בתקנתא דתקון רבנן. ריטב"א. **ה.** או הארנקי. תוס' יומא קכ. **ו.** דעם הארץ נמי אית ליה טביעות עין אלא דלא מהימנינן ליה. תוס' הרא"ש. **ז.** במיגו שיוכל לומר לא אבדתיו. תוס' יומא קכ. **ח.** ומעיקרא דהוה בעי למידק מינה דסימנין דאורייתא הוה משמע ליה דאיירי כשמצאו אחר ומהדרינן ליה ע"י סימן זה. תוס' גיטין מ: **ט.** דהא השתא אמרי' דאמור רבנן דניחדר בסימנין, והיינו סימנין שאינם מובהקין, דאילו סימן מובהק דאורייתא הוא לדברי הכל וכדאיתא בפ"ק (לעיל יח:) ובכמה דוכתי. ריטב"א. **י.** אבל דאי אפילו החשוב לא מהני אלא מדרבנן. ר"ש. **יא.** דלאו סימן כלל, ולגבי מי שגרוע ממנו קרי ליה סימן מובהק. אשתכח דלשון סימן מובהק נאמר על שלש פנים, מובהק ממש כגון נקב יש באות פלוני (לעיל יח:), ומובהק שהוא מכוון יותר כסימנים בינוניים והיינו האי דהכא, ומובהק כל שהוא סימן בינוני לאפוקי לבן ושחור והיינו ההוא דלקמן (כח:). ריטב"א.

תורה אור השלם

1 וְאִם לֹא קָרוֹב אָחִיךָ אֵלֶיךָ וְלֹא יְדַעְתּוֹ וְאֲסַפְתָּו אֶל תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְהָיָה עִמְּךָ עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ:
דברים כב ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' בכלל כל אלה ולמה: **(ב)** שם היכי מהדרינן אמרי לא משאלי כל"ל ותיבת אוכף נמחק: **(ג)** תוס' ד"ה דלסהו וכו' ועי"ל דבמתני'. נ"ב עיין בשו"ע ס"ח סי' רמ"ט ביאור דבור זה מ): **(ד)** ד"ה מצאו וד"ה ומשום הל"ש: **(ה)** **בא"ד** וכפ' בתרא דיבמות. נ"ב דף קכ ע"ב וע"ש בתוספות בד"ה אמר רבא:

לעזי רש"י

דורוויש"ר [ד(ו)רוישי"ר]. לפצוע, לשפשף (את גב החמור באוכף, שאינו הולם אותו). ודרוא"ה [ד(ו)רוא"ה]. שומא.

רבינו חננאל

(וסימנין) [וסימנין] כדי נסבה. פי', גרדה הזכירה משנתינו הסימנין ולאו דוקא הן. ת"ש. **חמור בסימני אוכף.** פי' איכוף הוא של עצים, נתון על המרדעת של חמור, כדי למנוע (חיבור) [חיכוך] המשוי על גבי חמור. ת"ש. דתנן בה[א]שה בתרא דיבמות (קכ.), אין מעידים אלא על פרצוף פנים עם החוטם, אע"פ שיש סימנין בגופו. כלומ', אם נותנין העדים סימני פרצופו ואמ' מי (שמרצופו) [שפרצופו] כך וכך ראינוהו שמת, משיאין את אשתו. ופרקי', גופו דארוך וגוץ, דלאו סימן מובהק הוא. כליו, חיישינן שמא שאולין היו לו. ומקשי', אי הכי חמור בסימני אוכף נמי דילמ' שאול הוא, ואע"ג דאיכא שהדי דהאי איכוף להאי גברא הוא, נימא דילמ' השאילו לאחרים, דהא אמרת גבי כליו חיישינן לשאילה. ופרקי', איכוף

(ו) [ר"ה ה. וש"נ], **(ז)** [לקמן כח.], **(ג)** יבמות קכ. [בכורות מו:], **(ד)** יבמות קכ. [גיטין מ:], **(ה)** יבמות קכ., **(ו)** שם ביבמות אותא בשומא העשויה כו' וע"ש, **(ז)** לעיל כ., **(ח)** שם, **(ט)** [ובעל המאור הקשה לפירושו דת"ל משמלה וכו' ופי' הוא שיביא עדים שאינו רמאי כו' וע"ש] וע' בתי' המיוחס לריטב"א, **(י)** רש"ל מ"ז ועשה הכל דבור אחד, ועי' פי', **(כ)** [ויקרא יט כו], **(ל)** [לקמן כח.], **(מ)** [וע"ע בב"ח חו"מ רס"ז ס"ד],

אלא הא דתנן מצא תכריך. דמשום סימנא [ו] מהדרינן ואם נתן מלוה סימן מחזירין לו ואי נפול מיניה דלוה מי ניחא ליה דתהוי הך תקנתא דגיהדרה בסימן והא ניחא ליה דנהוו ביד המולא לעולם: [ז] **דתנינן.** בעדיס: **אם סימני לומר סימנים דאורייתא** רבותא נקט דאפי' אמרינן דאורייתא אפ"ה עדיס עדיפי כדמפרש ואזיל סימנין ועדיס ינתן לבעל עדיס: **סימנין וסימנין.** בגוו שנים ונתנו סימניה: **יניח.** עד שיבא אליהו: **מדם ארכו כו'.** זה אומר מדת ארכו וזה נותן מדת רחבו: **שעורי משער לה.** אם ראה אותה ביד הבעליס שיערה כשהיה בעלה מכוסה בה אם טלית היא: **מדם ארכו ורחבו ומדם גמיו.** זה אומר כך ארכה וכך רחבה וזה אומר ארכה ורחבה כך וכך אמות בין הכל אבל אינו יודע כמה באורך וכמה ברוחב: **גמיו.** גאם יוונית עשויה כמין ד' שלנו להכי קרי לאורך ורוחב יחד גמיו: **הוא אומר סימני הגט.** ואומר ממני נפל שנמלכתי שלא ליתן: **והיא אומרת סימני הגט.** וממני נפל שנתנו לי [ח] **וגרשתני: יתן לה.** שהוא נתנו ויודע סימנין אבל היא אם לא נתנו לה מהיכן ידעה: **סימני הגוו.** שהגט קשור בו: **בחפיסה.** מגאת אותו: **מתני' שניין.** מפרש בגמרא: **כדי שילך.** כל אחד לביתו: **שלשה.** משישמע הכהרזה וידע אם אבד לו כלום ואם יבין שאבד יחזור שלשה: [ט] **ויכריז יום אחד.** אני אבדתי ואלו סימניה. ובגמרא פריך דבג' ימים אין שהות לחזור לסוף א"י: **גמ' שכני מקום שנמצא בו אבידה.** שמא שלהן היא: **כדי שיגיע בו.** ולא ידביקוהו הגשמים. אלמא כולי האי בעינן ומתני' תני שלשה: **והכריז וישבו כל ישראל בעריסה.** ואע"ג דפורתא הוו בכל עליהן היו מפוזרים ויש רחוקים מירושלים כבתחילה: ה"ג **וכיון דהכי הוא איפכא מסתברא: דמלוה עלמא.** לוות יש לו. טוביס השנים: **שמע מינה.** מדלא יהבי ליה [י] לרבנן שהות אלא שליחה וחזרה: **גלימא מכריז.** זה שמלאה מכריז שם חפץ טלית מצאתי ולכך לא הוצרכו ליתן שהות יום אחד לעיין בכליו מה אבד שהאדם יודע כמה טליתות יש לו וכשהוא בביתו בודק אם ימצאנה ואין צריך שהות: **דאי ס"ד אבידתא מכריז.** ואינו מזכיר שם החפץ ליתבו ליה לכל חד וחד אכתי טפי יומא לעיוני במאניה אם כל כליו בידו. ופלוגתא היא בהא לקמן [יא]: **לא הטריחו.** זה שיבא שוהא יומר משבעה ימים: **רגל ראשון.** שהוא מכריז: **אומר.** בהכרזתו זהו רגל ראשון שלא להטריח את האובד לחזור וכשיבא רגל שני יעלה לרגל ויתן סימניה: **שלישי אומר סתם.** אבידה מצאתי ואינו אומר איזה רגל למיאתה כדי שלא יסמוך האובד על רגל הבא ויבין שזהו רגל האחרון: אתי

מצא תכריך של שטרות מי ניחא ליה ללוה כו'. ואי"ת אין ניחא ליה דכי ילוה לאחר דליהדרו ליה לדידיה וי"ל דאינו רוצה להפסיד עתה כדי להיות בספק ריוח פעם אחרת:

חמשה עשר יום. ואי"ת והלא [ט] אי' היא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה [יב] ומהלך אדם [יג] עשרה פרסאות ביום הוי ארבעים יום באורך וירושלים מן הירדן שהוא תחום אי' מהלך יום אחד כדאיתא בגיטין (דף ה.) נשאר מנד אחד [יא] נ"ט ימים וי"ל דעם כרמים ויערים היה ארבע מאות פרסה אבל מישוב לא היה כל כך [יב]:

לא בעינן כולי האי. וסגי בתלתא יומי ואי"ת דז' ימים ומחלה צריך דהיינו חצי של ט"ו יום וי"ל דכי לא שכיחי שיירתא ואין הולך בלילה גם כל היום אינו הולך לפי שלא ימצא מלון [יג] בערב:

אלא הא דתנן [יא] מצא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות ה"ז יחזיר הכי נמי דניחא ליה ללוה לאהדורי ליה למלוה אלא אמר רבא [א] סימנין דאורייתא דכתיב [1] והיה עמך עד דרוש אחיך אותו [ב] וכי תעלה על דעתך שיתננו קודם שידרשנו אלא דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי לאו בסימנין שמע מינה אמר רבא אם תמצי לומר סימנין דאורייתא אם תמצי לומר הא פשיט ליה סימנין דאורייתא משום דאיכא למימר כדשנינן סימנין וסימנין [ג] יניח סימנין ועדים [ד] ינתן לבעל העדים סימנין וסימנין ועד אחד [ה] עד אחד כמאן דליתיה דמי ויניח עדי אריגה ועדי נפילה [ו] תנתן לעדי נפילה דאמרינן זבוני זבנה ומאיניש אחרינא נפל מדת ארכו ומדת רחבו [ז] תנתן למדת ארכו דמדת רחבו שעורי קא משער לה כד מכסי לה מרה וקאי ומדת ארכו לא משתער לה מדת ארכו ומדת רחבו ומדת גמיו [ח] ינתן למדת ארכו ורחבו מדת ארכו ומדת רחבו ומדת משקלותיו [ט] ינתן למדת משקלותיו הוא אומר סימני הגט והיא אומרת סימני הגט [י] ינתן לה במאי אילימא במדת ארכו ורחבו דלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה [יא] אלא נקב יש בו בצד אות פלוני הוא אומר סימני החוט והיא אומרת סימני החוט [יב] ינתן לה במאי אילימא בחיורא ובסומקא ודלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה אלא במדת ארכו הוא אומר בחפיסה והיא אומרת בחפיסה ינתן לו מ"ט מידע ידעה דכל מה דאית ליה בחפיסה הוא דמנח ליה: **מתני' ועד מתי חייב להכריז עד** כדי שידעו בו שכניו דברי ר"מ ר' יהודה אומר [יג] שלש רגלים ואחר הרגל האחרון שבעה ימים כדי שילך לביתו לשלשה ויחזור שלשה ויכריז יום אחד: **גמ' תנא** שכני אבידה מאי שכני אבידה אילימא שכינים דבעל אבידה אי ידע ליה ליזול ולהדריה נהליה אלא שכני מקום שנמצאת בו אבידה: רבי יהודה אומר כו': ורמינהו [יד] בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים ר"ג אומר [טו] בז' בו [יז] (שהוא) ט"ו יום אחר החג כדי שיגיע אחרון שבא"י לנהר פרת אמר רב יוסף לא קשיא כאן במקדש ראשון כאן במקדש שני במקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דכתיב בהו [2] יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרוב בעינן כולי האי במקדש שני דלא נפישי ישראל טובא דכתיב בהו [3] כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש מאות וששים לא בעינן כולי האי אמר ליה אביי והא כתיב [4] וישבו הכהנים והלוים וגו' [5] והמשוררים והשוערים וכל ישראל בעריהם וכיון דהכי הוא אפכא מסתברא מקדש ראשון דנפישי ישראל טובא דמצוות עלמא ומשתכחי שיירתא דאזלי בין ביממא ובין בליליא לא בעינן כולי האי וסגי בתלתא יומא מקדש שני דלא נפישי ישראל טובא ולא מצוות עלמא ולא משתכחי שיירתא [טז] דאזלי בין ביממא ובין בליליא בעינן כולי האי רבא אמר לא שנא במקדש ראשון ולא שנא במקדש שני לא הטריחו רבנן באבדה יותר מדאי אמר [יח] רבינא שמע מינה [יט] כי מכריז גלימא מכריז דאי סלקא דעתך אבידתא מכריז בעינן למטפי ליה חד יומא לעיוני במאניה אלא שמע מינה גלימא מכריז שמע מינה רבא אמר אפילו תימא אבידתא מכריז לא הטריחו רבנן באבידה יותר מדאי ת"ר [כ] רגל ראשון אומר רגל ראשון רגל שני אומר רגל שני רגל שלישי אומר סתם ואמאי לימא רגל שלישי דלא אתי לאחלופי בשני שני נמי אתיא

תורה אור השלם

1 וְאִם לֹא קָרוֹב אָחִיךָ אֲלֵיכָ וְלֹא יְדַעְתּוֹ וַאֲסַפְתּוֹ אֶל תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְהָיָה עִמְּךָ עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ:
דברים כב ב

2 יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל הַיָּם לָרֹב אֹכְלִים וְשֹׁתִים וּשְׂמֵחִים:
מלכים א ד כ

3 כָּל הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים:
עזרא ב סד

4 וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְּוִיִּם וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים וּמִן הָעָם וְהַנְּתִינִים וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם:
נחמיה ז עב

5 וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְּוִיִּם וּמִן הָעָם וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַנְּתִינִים בְּעָרֵיהֶם וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם: עזרא ב ע

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ממשה וכו' ומהלך אדם בינוני הוה עשרה פרסאות:

גליון הש"ס

גמ' ינתן למדת משקלותיו. עין לעיל דף כג ע"ב תוס' ד"ה מדמשקל: **שם אמר** רבינא ש"מ. עין בהרש"ש פ"ג דמולין ס"פ כ"ג:

רבינו חננאל

ואסיק, אלא אמ' רבא [סימנין] דאוריית' מהכא, עד דרש אחיך אתו והשבתו לו, וכי תעלה על דעתך שיתנו לו קודם שיתבענו, אלא עד שתדרשהו אם רמאי הוא אם לאו, ובמאי תהיה דרישתו בסימנין, אמר לו תן סימניה, ואם יביא סימניה תנה לו, ש"מ סימנין דאוריית'. **אמ' רבא, אם תמצא לומ' סימנין דאוריית'.** אקשינן עליה, אכתי אמרת אם תמצא לומ', והא כבר פשטינן לה סימנין דאוריית', ודחינן,

---

מוסף רש"י

מצא תכריך של שטרות כו' הרי זה יחזיר. דנכר שיש בו סימן הוא (לעיל כ:). **אלא דרשהו אם רמאי הוא.** וכסי משמע עד דרוש אמיך אותו, עד דתשך את אחיך (לעיל כז:). **נקב יש בצד אות פלוני.** דהו"ל סימן מובהק (לעיל יח:). דאין עדות כרוכה מזו (גיטין כז:). **חפיסה.** ממת של עור שמומנין בו יין (לעיל כ:). **שלש רגלים.** דיאוש בעלים לאחר י"ב חודש, מי שמצא כלי או שום מציאה מייב להכריז שלש רגלים, ואם נמצא אחר הסוכות צריך להמתין ולהכריז בפסח ובעצרת ובחג, דהיינו י"ב חודש, ושוב אין צריך להכריז (ברכות נח:). **בשלשה במרחשון.** הכי קיים לה הכי זמן בגמיס (תענית ד:). **בז' בו.** כלומר בשבעה במרחשון (תענית י.). **כדי שיגיע אחרון שבישראל.** כלומר קודם ביאת מיס, **לנהר פרת.** שהוא רחוק יותר ואם ילכו לשם בגמיס קשה לשם בחזירתם (שם ד:).

מוסף תוספות

א. מירושלים עד סוף התחום. ר"ן.
ב. דמירושלים עד סוף הישוב לא היה אלא מהלך ט"ו יום. ר"ן (ועי' מהר"ם).
ג. דעומדים ב' או ג' ימים במקום א' ומצפין [ל]שיירות, משום הכי צריך להו ט"ו ימים. מיוחס לרימב"ן (ועי' מלות הרועים).

צה א מיי' פי"ג מהל' אבידה הלכה ה:
צו ב מיי' שם הלכה ו סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף ח:
צז ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:
צח ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף י:
צט ה מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעיף יא:
ק ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף יב:
קא ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף יד:
קב ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף יג:
קג ט י כ מיי' שם פי"א הלכה ו ז סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קנג:
קד ל מיי' שם פי"ג הלכה ח סמג שם:
קה מ מיי' פי"ג מהל' אבידה הלכה טז סמג עשין יט טוש"ע ח"מ סי' קיז סעיף א:
קו נ מיי' פי"ג מהל' גזלה ואבידה הל' א סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף ד:
קז ס מיי' שם הל' ח:

אבן טוען. [א] מפרש [ב] בירושלמי [ב] כשם שהאבן אינה יכולה לימחות כך אין יכולים להתפלל על רוב טובה: **שם** דמיהן. לקמן [ג] גבי עסקא דלב ספרא אפרש בע"ה: **עד כאן לא פליגי אלא בנשתמש בהן.** לאו דוקא נשתמש דאם נשתמש לר"ע נמי חייב באחריותן כיון דלדידיה אסור להשתמש מ"כ הוי שולח יד בפקדון ואפילו החזיר אין בכך כלום דהא ר"ע סבר בפרק המפקיד (לקמן דף מג.): דבעינן דעת בעליו [ד] אלא ודאי נשתמש לאו דוקא כדפרישית אלא בשכר שמוש שמותר להשתמש קאמר דלרבי טרפון דאית ליה דמותר להשתמש חייב באחריותן דבההוא הגאה דאי מיתרמי ליה זביגא שקיל להו וזבין בהו הוי עלייהו שומר [ה] שכר ולר"ע דאסור להשתמש בהן פטור אבל [ה] אם לא היה מותר להשתמש היה פטור לר"ע והיינו כרבה: והוי

אתיא לאחלופי בראשון הא קא אתי רגל שלישי ת"ר [ו] בראשונה כל מי שמצא אבידה היה מכריז עליה שלשה רגלים ואחר רגל אחרון שבעת ימים כדי שילך שלשה ויחזור שלשה ויכריז יום אחד [א] משחרב בית המקדש שיבנה במהרה בימינו התקינו שיהו מכריזים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ומשרבו האנסים התקינו שיהו מודיעין לשכיניו ולמיודעיו ודיו מאי משרבו האנסין [ב] דאמרי אבידתא למלכא רבי אמי אשכח אודייא דדינרי חזייה ההוא [ג] בר נש דקא מירתת א"ל זיל שקול לנפשך דלאו פרסאי אנן דאמרי אבידתא למלכא ת"ר

[ג] אבן טוען היתה בירושלים כל מי שאבדה לו אבידה נפנה לשם וכל מי שמוצא אבידה נפנה לשם זה עומד ומכריז וזה עומד ונותן סימנין ונוטלה וזו היא ששנינו [ד] צאו וראו אם נמחת אבן הטוען: **מתני'** [ד] אמר את האבידה ולא אמר סימניה לא יתן לו [ה] והרמאי אע"פ שאמר סימניה לא יתן לו שנאמר [ו] עד דרוש אחיך אותו עד שתדרוש את אחיך אם רמאי הוא אם אינו רמאי: **גמ'** אתמר רב יהודה אמר אבידתא מכריז ור"נ אמר גלימא מכריז רב יהודה אמר אבידתא מכריז דאי אמרת גלימא מכריז חיישינן לרמאי ר"נ אמר גלימא מכריז לרמאי לא חיישינן דא"כ אין לדבר סוף תנן אמר את האבידה ולא אמר את סימניה ה"ז לא יתן לו אי אמרת בשלמא אבידתא מכריז הא קמ"ל אע"ג דאמר גלימא כי לא אמר סימנין לא מהדרינן ליה אלא אי אמרת גלימא מכריז אמר איהו גלימא ואמר איהו גלימא צריכא למימר כי לא אמר סימנין לא מהדרינן ליה אמר רב ספרא לעולם גלימא מכריז אמר איהו גלימא ואמר איהו סימנין ומאי לא אמר את סימניה [ז] לא אמר סימנין מובהקין דידה: והרמאי אע"פ שאמר את סימניה ה"ז לא יתן לו: [ח] ת"ר בראשונה כל מי שאבדה לו אבידה היה נותן סימנין ונוטלה משרבו הרמאין [ט] התקינו שיהו אומרים לו צא והבא עדים דלאו רמאי את וטול כי הא דאבוה דרב פפא אירכס ליה חמרא ואשכחוה אתא לקמיה דרבה בר רב הונא אמר ליה זיל אייתי סהדי דלאו רמאי את וטול אזל אייתי סהדי אמר להו ידעיתון ביה דרמאי הוא אמרו ליה אין אמר להו אנא רמאה אנא אמרו ליה אנן לאו רמאי את קאמרינן אמר רבה בר רב הונא [ח] מסתברא לא מייתי אינש חובתא לנפשיה: **מתני'** [ט] כל דבר שעושה ואוכל יעשה ויאכל ודבר שאין עושה ואוכל ימכר שנאמר [י] והשבותו לו ראה היאך תשיבנו לו מה יהא בדמים ר"ט אומר [יא] ישתמש בהן לפיכך אם אבדו [יב] חייב באחריותן ר"ע אומר לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אין חייב באחריותן: **גמ'** ולעולם אמר רב נחמן [יג] אמר שמואל עד י"ב חדש תניא נמי הכי [יד] כל דבר שעושה ואוכל כגון פרה וחמור מטפל בהן עד י"ב חדש מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן [טו] עגלים וסייחין מטפל בהן שלשה חדשים מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן אווזין ותרנגולין מטפל בהם שלשים יום מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן אמר רב נחמן בר יצחק תרנגולת כבהמה גסה תניא נמי הכי [יז] תרנגולת ובהמה גסה מטפל בהן שנים עשר חודש מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן עגלים וסייחין מטפל בהן ל' יום מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן [יח] אווזין ותרנגולין וכל דבר שטיפולו מרובה משברו מטפל בהן שלשה ימים מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן קשיא עגלים וסייחין אעגלים וסייחין אווזין ותרנגולין אאווזין ותרנגולין עגלים וסייחין אעגלים וסייחין לא קשיא [יט] הא דרעיא והא דפטומא אווזין ותרנגולין אאווזין ותרנגולין נמי לא קשיא [כ] הא ברברבי הא בזוטרי: ושאינו עושה ואוכל: תנו רבנן והשבותו לו ראה היאך תשיבנו לו שלא יאכיל עגל לעגלים וסיח לסייחין אווזא לאווזין ותרנגול לתרנגולין: מה יהא בדמים רבי טרפון אומר ישתמש וכו': עד כאן לא פליגי אלא

עין משפט נר מצוה

קח א ב מיי' פי"ג מהל' גזלה ואבידה הלכה ט סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף ג:
קט ג מיי' שם הל' ז סמג שם:
קי ד מיי' שם הל' ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף ה:
קיא ה ו מיי' שם הל' ג ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג שם טוש"ע שם סעיף ה:
קיב ז מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ו:
קיג ח טוש"ע ח"מ סי' כט סעיף ח:
קיד ט מיי' פי"ג מהל' גזלה ואבידה הל' טו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף כב:
קטו י כ מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף כה:
קטז ל מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעיף כב:
קיז מ מיי' שם הל' טז טוש"ע שם סעיף כג:
קיח נ מיי' שם הל' טו ועיין בהשגות ובמגיד משנה טוש"ע שם סעיף כב:
קיט ס מיי' שם הל' טז טוש"ע שם סעיף כד:
קכ ע מיי' שם טוש"ע שם סעיף כג:
קכא פ מיי' שם טוש"ע שם סעיף כד:

רבינו חננאל

ת"ר. משחרב בית המקדש התקינו להיות מכריזין בכנסיות ובתי מדרשות, משרבו האנסין שאומרין אבדתא למלכא, התקינו שיהא מודיע המוצאה לשכניו ולמיודעיו ודיו. פי' מהסס, מתירא. ת"ר. **אבן הטוען** היתה בירושלם, כל מי שאבדה לו אבידה נפנה לשם, וכו'. פי' אבן גבוהה היתה בירושל(מ)', והיה כל מוצא אבידה עולה עליה ומכריז, וזו היא ששנינו בפרק סדר תעניות השני (תענית יט.), אמ' להן חוני המעגל צאו וראו אם נמחת אבן הטוען. פי', ראו אם גברו המים ועלו וכסו האבן שנקראת אבן הטוען, אבקש רחמים שיפסקו הגשמים. **אמ' את האבידה ולא אמ' את סימניה.** אוקמה רב ספרא אליבא דרב נחמן דאמ' גלימא מכריז, כדאמ' האבידה וסימניה, ומאי לא אמ' סימניה דקאמ' במתני', לא אמ' סימנין מבוהקין דידה. וסוגיין בענן דיהיב סימנין מובהקין, והוא דאית סהדי דליתיה רמאי. ופשטינן דלא מיתי אינש חובה לנפשיה, כדאבוה דרב פפא. תלמוד ארץ ישר' (בפירקין ה ז), שמע סימניה בהאי כנישתא ואזל לכנישתא אחריתי יהיב סימניה, זהו רמאי.

תורה אור השלם

ו וְאִם לֹא קָרוֹב אָחִיךָ אֵלֶיךָ וְלֹא יְדַעְתּוֹ וַאֲסַפְתּוֹ אֶל תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְהָיָה עִמְּךָ עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ וַהֲשֵׁבֹתָ לוֹ: דברים כב ב

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה דבריבי כו'. נ"ב אבל רמב"ם פי' להיפך וכן נ"י בשם ר"ת:

לעזי רש"י

אנשמיטר"א [אינטרמיטר"א]. להתעסק.

מוסף רש"י

עד דרוש אחיך אותו. והרי משמע עד לדרוש אחיך אותו עד דרשן את אחיך (לעיל כז:). **ראה היאך תשיבנו לו.** שתהא בו הסבה, שלא יאכל בניתך כדי דמיו ותתבטל ממנו (דברים כב ב).

מוסף תוספות

א. אם נמחית אבן הטוען פי' בקונ' אם נכסית שאינה נראית כמו ומחה ה' אלקים דמעה וגו' (ישעיה מה) [אבל]. תוס' רא"ש. ב. כלומר שתמסמס האבן הגדולה כ"כ וכו' וא"ל דבר גזמא שא"א להיות שתמחה. מיוחס לריטב"א. [ועי' סוס ריטועות] ג. דשולח יד בפקדון חייב, ואפילו הוי בעין ואהדריה לדוכתיה. שטמ"ק בשם תוס' שאנ. ד. כ"ש הכא כשלקחן ונאבדו. ר"פ. ה. אם לא נשתמש בהן, פי'. ר"פ.

ו) (**אתי לאחלופי בשני.** שמא יש שהוא סבור שאמר רגל שני:) **אודיא דדינרי.** כלי מלא זהובים: **זוז היא ששינו.** במסכת תענית (דף יט.) בחומי המעגל: **לאו ולאו אם נמחת אבן טוען.** אם נכסת בגשמים שגבהו הגשמים למעלה הימנו יש גשמים יותר מדאי ואתפלל עליהם שילכו: **חיישינן לרמאי.** שמא שמע האובד מתאונן בין שכיניו טליתי נאבדה וזה יודע את סימניה וכשישמע את מולאה מכריז טלית מצאתי יקום ויתן סימניה הלך אבידתא מכריז ואינו נותן לב לומר טלית זו אבדתי ואלו סימניה: **אין לדבר סוף.** דהשתא נמי מסיק אבדעתיה ואמר אם טלית היא שמצאת אלו סימניה: **אי אמרת בשלמא אבידתא מכריז.** ולא מזכיר שם המפקן אלטריך תנא לאשמועינן דאע"ג דאמר האי טלית אבדתי צריך ליתן סימנין: **אמרו ליה אין.** כסבורין שאמר להן ידעיתון ביה דלאו רמאי הוא שכך היה לו לשואלן: **מסתברא.** שזה היה דעתן מתחילה ואין כאן משום מגיד וחזור ומגיד: **לא מייתי איניש חובה לנפשיה.** וכשהגיאן לב"ד בטוח היה שלא יעידו חובתו: **מתני' כל דבר שעושה ואוכל.** אם אבידה זו דבר שיכולין להאכילו את שכר מעשיו כגון שור וחמור: **יעשה ויאכל.** ולא ימכור אותו המוצא אם שהו בעליו מלדרשו שכל אדם נוח לו בבהמתו שהכירה בו כבר ולימדה לרעותו: **ראה היאך תשיבנו לו.** שלא תאכילנו חלי דמיו שא"כ אין זו הסבה: **לפיכך.** מפרש בגמרא: **גמ' ועעולם.** וכי עד עולם זקוק זה לטפל בטורח שמירה: **אם דמיהן.** מוכרן ומניח הדמים אצלו: **עגלים וסייחין.** דקין שאין עושין מלאכה: **תרנגולין.** זכריס שאין מטילין ביצים: **כבהמה גסה.** שעושה ואוכלת ומטפל בה י"ב חדש דיכול להאכילה דמי ביצים: **מטפל.** אנשמיטר"א בלע"ז: **הא דרעיא הא דפטומא.** הא דקתני שלשה [חדשים] בארץ מרעה ובזמן הדשאים שאין טיפולו מרובה והא דקתני ג' [יום] בזמן שאין מרעה ולריך לפטמה על אבוסה ממה שבבית שדמיה יקרים: **ברברי.** [א] מוכלין הרבה הלכך ג' ימים דהא אוקימנא בזכריס: **אלא יאכיל עגל לעגלים.** מן העגלים שנמצאת לא יאכיל לו דמי עגל: **עד כאן לא פליגי.** לעניין להתחייב באבידתו: אלא

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אלא. משום שכר שימוש מעות אבל שכר שמירת מלוה דנימא מגו דלא בעי למיתב ריפתא לעניא דהעושק במלוה פטור מן המלוה לא מחייבין ליה: **דשנשתמש.** לאו דוקא אלא משום שכר שימוש קאמר מפני שמותר להשתמש בהן: **דשומר חנם.** ואינו חייב אלא בפשיעה: **דשומר שכר.** וחייב בגניבה ואבידה דשומר שכר מלוה הוא דהעושק במלוה פטור מן המלוה: **כולי עלמא לא פליגי דמחייב.** כדין שומר שכר: **מאי לפיכך דר"ע.** כיון דאמר לא ישתמש מהיכא תיסק לדעתין לחיובא דאינטריך למימר אינו חייב:

אלא כשנשתמש בהן אבל אם אבדו פטור לימא תיהוי תיובתא דרב יוסף [6]דאתמר שומר אבידה רבה אמר כש"ח רב יוסף אמר [8]כש"ש אמר לך רב יוסף בגניבה ואבידה דכ"ע לא פליגי דחייב כי פליגי באונסין דשואל ר"ט סבר שרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו [9]והוה ליה שואל עלייהו ור"ע סבר לא שרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו הלכך לא הוי שואל עלייהו א"ה לפיכך דאמר ר"ע למה לי א"א בשלמא בגניבה ואבידה הוא דפליגי היינו דקתני ר"ע אומר לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן ס"ד אמינא שומר שכר הוי כדרב יוסף ובגניבה ואבידה מחייב קא משמע לן לפיכך השתא דאמרת לא ישתמש בהן שומר שכר לא הוי ולא מחייב בגניבה ואבידה אלא אי אמרת בגניבה ואבידה דכולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי באונסין דשואל מאי לפיכך דרבי עקיבא הכי מבעי ליה למתנא ר"ע אומר לא ישתמש בהן ואנא ידענא דכיון דלא ישתמש בהן לאו שואל הוי ואינו חייב באחריותן [10]לפיכך דרבי עקיבא למה לי משום לפיכך דרבי טרפון ולפיכך דרבי טרפון למה לי [11]הכי קאמר כיון דשרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו כמאן דאישתמש בגוייהו דמי וחייב באחריותן והא אבדו קתני

כדרבה

כדרבה

רבנן לאשתמושי בגוייהו הלכך לא הוי שואל עלייהו ור"ע סבר לא שרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו הלכך לא הוי שואל עלייהו א"ה לפיכך דאמר ר"ע למה לי א"א בשלמא בגניבה ואבידה הוא דפליגי היינו דקתני ר"ע אומר לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן ס"ד אמינא שומר שכר הוי כדרב יוסף ובגניבה ואבידה מחייב קא משמע לן לפיכך השתא דאמרת לא ישתמש בהן שומר שכר לא הוי ולא מחייב בגניבה ואבידה אלא אי אמרת בגניבה ואבידה דכולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי באונסין דשואל מאי לפיכך דרבי עקיבא הכי מבעי ליה למתנא ר"ע אומר לא ישתמש בהן ואנא ידענא דכיון דלא ישתמש בהן לאו שואל הוי ואינו חייב באחריותן [12]לפיכך דרבי עקיבא למה לי משום לפיכך דרבי טרפון ולפיכך דרבי טרפון למה לי [13]הכי קאמר כיון דשרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו כמאן דאישתמש בגוייהו דמי וחייב באחריותן והא אבדו קתני

שיבא עני בשעה שמתעסק בה לצורכה ואין סברא שיהא שומר שכר בעבור זה כיון דלא שכיח [7] דבשעה שהאבידה בביתו ואינו מתעסק בה פשיטא דאף לרב יוסף אינו פטור מלמיתב רפתא לעניי [8] שהרי אדם שלבוש ציצית או שיש לו תפילין בראשו וכי יפטר מכל המצות [1] והא דלקמן (דף לא.) מוקי רבא קרא (א) דוהשב תשיבם לגינתו המשתמרת וקמ"ל דלא בעינן דעת בעליס כדמוקי רב יוסף בפרק הכונס (ב"ק דף מ. ושם) דרבה מוקי לה בשאינה משתמרת שמילה מעולה כמו בביתו ומייתי ראיה מינה דשומר אבידה כשומר חנם הוי אין ראיה דהלכה כרב יוסף דרבה גופיה הדר ביה כשמירץ לו רב יוסף דקמ"ל דלא בעינן דעת בעליס ומוקי לה בגינתו המשתמרת דהא בקרא שור ושה כתיב ומודה רבה בבעלי חיים דהוי עלייהו שומר שכר דאנקטינהו גברי בריית וכשרוצה להביא ראיה לדבריו ולא ידע שינויא דרב יוסף היה צריך לדחוק ולהעמיד בכפותים ועוד דוחק אחר דהוי מוקי קרא לגינתו שאינה משתמרת ואשמועינן קרא דהוי שומר חנם ולרבה אית ליה מסברא דהוי שומר חנם דלא מטי הנאה לידו ועוד [9] י"ל [2] דלקמן ה"פ היכי דמי אי דלא מינטרא למר כדאית ליה מפשיעה ולמר כדאית ליה מגניבה ואבידה אמאי פטור ואי דמנטרא למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה וכו' ושלחי האומנין (לקמן דף פא. ושם) דאמר ר"א שבא אצל המשכון ויטול מעותיו ר"ע אומר אצל המשכון מעותיו ומוקי מתני' [10] דהלוהו על המשכון שומר שכר דלא כר"א ומסיק דפליגי בשומר אבידה וקאמר לימא דרב יוסף תנאי היא ופרש"י דרבה ודאי תנאי היא דלא מצי סבר כר"ע [11] אם כן משמע דאין הלכה כרבה דהוי כר"א דשמעתי' [12] הוא וגם דמתניתי' לא אתיא כוותיה וי"ל דרבה ודאי לאו תנאי היא ואפילו לר"ע משום מלוה לא הוי שומר שכר וטעמא דר"ע דאמר אבדו מעותיו דשמואל [13] דאפילו בדלא שוי שיעור זוזי אבדו כל מעותיו דהוי כאילו פי' אאם יאבד המשכון שיאבדו מעותיו ור"א ליתיה דשמואל ואפילו שוי שיעור זוזי לא אבדו מעותיו אלא לרב יוסף כי נמי מוקי פלוגתייהו דשמואל לא קאי ר' אליעזר כוותיה לפי מה שמדמה עתה במסקנא מלוה על המשכון לשומר אבידה שהוא פוטר את המלוה באבידה' אלמא לא הוי שומר שכר ומשני דאתי מלתיה דרב יוסף אפי' כר"א ותדע דלא מצינו למימר דרבה לא מצי סבר כר"ע דהא בשמעתין משמע דהולהו סברי דרבה ולר"ע נמי הוי שומר חנם והא דתנן פרק שבועת הדיינין (שבועות דף מג. ושם) המלוה על המשכון ואבד המשכון שחייב באבידה מה שהמשכון יתר על המוב אלינא דרבה מבעיא לן לאוקמה באבדה בפשיעה דלא הוי ביה אלא שומר חנם דמה שכנגד החוב מפסיד אפילו לא אבד בפשיעה מטעמא דשמואל ואין זה דוחק דה"נ כי בעי גמרא מעיקרא לאוקמה פלוגתא דר"א ור' עקיבא דשמואל או בדר' יצחק ולא היה מדמה לשומר אבידה צריך נמי לאוקמה מתני' דשבועות דמיחייב לשלם באבדה מה שהמשכון יתר על החוב באבדה בפשיעה דמטעם דשמואל או דר' יצחק אין לחייב המלוה באבידת המשכון אלא במה שכנגד החוב ואדרבה מפ' האומנין (לקמן דף פב. ושם) יש להוכיח דהלכה כרבה דאי הלכה כרב יוסף אמאי מוקי גמרא אלא מחוורתא מתניתין דלא כר"א לוקמה [14] באין מלוה צריך למשכון [15] דלא שרו ליה אמאי לר"א ופלוגתייהו במלוה צריך למשכון [16] אלא ודאי משום דהלכה כרבה ואין הלכה כרב יוסף ולדידיה לא מצי לאוקמא מתניתין כר"א ועוד דאיה מפרק המפקיד (לקמן דף מג. ושם) [17] דרב נחמן סבר נאנסו לא אלמא ס"ל דבהנאה שמותר להשתמש לא הוי אלא שומר שכר והיינו כרבה דלרב יוסף הוי שואל [18] ואין לומר דהכא דהוי שומר אבידה דבלא היתר תשמיש הוי שומר שכר [19] דהתם דשרו ליה לאשתמושי בהו [20] הוי שואל אבל התם דלא מיירי באבידה [21] משום הנאת היתר תשמיש נבד לא הוי אלא שומר שכר לא היא כיון דבשביל היתר תשמיש נבד לא הוי אלא שומר שכר כרב נחמן א"כ בשביל שיש לו עוד פרוטה לרב יוסף משום שמירת אבידה אין סברא שיהא לו דין שואל דאמאי אם מוסיפין שכר לשומר יהיה לו דין שואל ועוד דקי"ל כרבה בר פ' [22] משדה עגין ומתלה ולינה למימר דוקא במילי דבבא בתרא כדמפרש בתשובות דרב נחמן [23] דהא אמר פרק מי שאחזו (גיטין דף עד: ושם ד"ה הא) והא קי"ל כרבה ולא קאמר בהא דהוה משמע בהא ולא במילי אחרינא כדקאמר על רשב"ג [24] ובפרק מי שהוליאוהו (עירובין דף נג.) בשמעתין דהחזיק בדרך מתיישבת ההלכה יותר במה שהלכה כרבה לגבי דרב יוסף כדפי' שם רש"י ובסדר תנאים ואמוראים פוסק דרבה ורב יוסף הלכה כרבה בר משדה עגין ומתלה וכל רבותינו שון דבשאר דברים שמתמא הלכה כרבה אי ליכא הוכחה כרב יוסף [1] : **לפיכך דרבי טרפון למה לי.** [25] בשלמא לרבה דלפיכך דר"ע אשמועינן לאפוקי דרב יוסף מצינו למימר דלפיכך דרבי טרפון משום לפיכך דר"ט אתי למידק נמי דדוקא משום דמותר להשתמש חייב אבל אסור להשתמש פטור לאפוקי דרב יוסף אבל לרב יוסף מאי לפיכך [26] וקשה דמאי בעי מאי לפיכך הלא חדוש גדול השמיענו דמעיקרא אמרינן דבמה שמותר להשתמש לא הוי אלא שומר שכר ולא כשואל דהא אבדו קתני דמשמע שאם אבידה בלא אונס והשתא מבעי לן למימר דמחמת היתר תשמיש הוי כשואל ואבדו היינו שטבע ספינתו בים ועוד דבפרק המפקיד (לקמן דף מג. ושם) אלטריך מתני' לאשמועינן דמחמת היתר תשמיש הוי שומר שכר לרב נחמן דאמר נאנסו לא גבי מפקיד מעות אלא [3] חנווני דקתני לרוים לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב והא מלתא דפשיטא היא דאינו חייב באבידה כיון דשומר חנם הוא אלא סיפא אלטריכא ליה לאשמועינן דמותרין ישתמש בהן לפיכך אם אבדו חייב באחריותן והוי שומר שכר לרב נחמן דאמר נאנסו לא וכיון דאפילו למיהוי שומר שכר מחמת היתר תשמיש אלטריך לאשמועינן אלא י"ל דלאו קושיא הוא אלא פירושא בעלמא הוא: דאלטריך שפיר לאשמועינן אלא י"ל דלאו קושיא הוא אלא פירושא בעלמא הוא:

והוי שואל עלייהו. תימה דהוה ליה למימר והוה לוה עלייהו ואם נאמר דאם באו בעלים קודם שהוליאם חייב להחזיר אותם מעות עצמם ולא אחריים הוה ל"ש דקרי ליה שואל אך מי אפשר לומר כן דבפרק המפקיד (לקמן דף מג.) פריך מי נאנסו חייב מאי אריא הוליא כי לא הוליא נמי והשתא מי חייב להחזיר הן עצמן כשיתבע הגזבר אם כן לא קנאם השולחני בשלא הוליאם ולא מעל כדאמר פרק השואל (לקמן דף צט.) לא בקש בו לא מעל כיון שהמשאיל יכול לחזור בו וא"כ מאי פריך כי לא הוליא נמי אלא ודאי אפילו אם אותן המעות עדיין בעין אין צריך להחזיר הן עצמן וי"ל דנקט שואל משום דנקט אונסין דכתיב בקרא גבי שואל וגם לפי שמחזיר שומר חנם ושומר שכר. ר"ח וה"ג פסקו דהלכה כרב יוסף מהיא דאין בין המודר (נדרים דף לג.) דקאמר ומחזיר לו אבידתו חד אמר דוקא מדיר למודר אבל מודר למדיר לא משום דקא מתסרי פרוטה דרב יוסף ומד אמר פרוטה דרב יוסף לא שכיחא ס"מ דכולהו אית להו דרב יוסף [4] ואין זו ראיה דגם רבה מודה [5] דבשעה שמתעסק באבידה שפטור מלמיתב רפתא לעניים [6] אלא דס"ל דלא שכיחא

מסורת הש"ס

(א) נ"ק ט: לקמן פב. שבועות מד. נדרים לג.; (ב) ר"ל כעין ל"ל והכל מיכון אחד. רש"ל; (ג) [לקמן פ:], (ד) [שבת קל: וע"ש תוס' ד"ה ורבי ותוס' נדה ז: ד"ה שמותין], (ה) נ"ב קיד: קמנ:], (ו) [וע' תוס' מגילה כט: ד"ה והלכתא כו'], ותוס' בקדושין ט. ד"ה הלכתא,

גליון הש"ם

גמ' לפיכך דר"ע. כעין זה מה דף ט ע"א ודף ס ע"ב:

מוסף רש"י

שומר אבדה. סכנא אבידת חבריו לגימו בדכתיב (דברים כב) ותסתרם אל תוך ביתך (ב"ק נו: ולקמן פב.). **כשומר שכר.** שכר מלוה (שבועות מד:). **כמאן דאשתמש בגוייהו דמי.** דמהשתא הוי שואל עלייהו (לקמן מג.).

רבינו חננאל

אלא בנשתמש בהן. אבל אם לא נשתמ[מ]ש בהן דברי הכל פטור. לימא תהוי תיובתיה דרב יוסף, דאיתמר בפ' הכונס צאן לדיר (ב"ק נד:), שומר אבידה, רבה אמ' כשומר חנם ונשבע על הכל. רב יוסף אמ' כשומר שכר שנשבע על האונסין ומשלם הגניבה ואבידה. ודחי רב יוסף, בגניבה ואבידה כולי עלמ' לא פליגי דחייב כשומר שכר, כי פליגי באונסין, ר' טרפון סבר אינ"ג דאבידה עצמה הוה ליה שומר שכר, כיון דשרי ליה לאישתמושי בדמיה, נעשה עליה כשואל וחייב גם על האונסין. ור' עקיבה סבר לא שרו ליה רבנן לאישתמושי בדמי אבידה, הילכך לא הוי עלייהו אלא שומר שכר. **ואקש' עליה,** אי הכי למה ליה לר' עקיבה למיתנא לפיכך, אי אמרת בגניבה ואבידה פליגי, ר' טרפון סבר כיון דשרו ליה לאישתמושי בהו הוי ליה כשומר שכר עלייהו, וחייב בגניבה ואבידה. ור' עקיבה סבר לא שרו ליה רבנן לאישתמושי בהו, וכשומר חנם הוא עלייהו שאם אבדו פטור, וכל שכן נאנסו שפטור. אלא אי אמרת בגניבה ואבידה דברי הכל חייב כי פליגי באונסין, לתני רבי עקיבה אומ' לא ישתמש בהן, וממילו[א] ידענא דכיון דלא שרי לאישתמושי בהו לא (הוי) [הוי] עלייהו אלא כשומר שכר, אבל שואל לא הוי עלייהו. לפיכך דקתני מאי אתא לאשמועינן. **ופריק,** ודאי ר' עקיבה **לא הוה צריך למיתניה לפיכך,** מיהו איידי דתנא ר' טרפון לפיכך תנא איהו נמי לפיכך. ומקשי' תוב, לפיכך דר' טרפון נמי למה לי. ופריק רב יוס[ף]ך) צריכא והכי קתני, כיון דשרו ליה רבנן לאישתמושי בהו הוה ליה עלייהו כשואל, לפיכך אע"פ שלא נשתמש בהן חייב עליהן כשואל. ומקשי' עליה, אי הכי לא הוה תני לפיכך אם אבדו חייב בהן, דמשמע שומר שכר הוא חשוב שחייב באבידה, אלא הוה ליה למיתנא לפיכך אם נאנסו חייב בהן, דמשמע דשואל הוי עליהן.

עין משפט נר מצוה

קכב א מיי' פי"ג מהלכות גזלה ואבידה הלכה י סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף טז:

קכג ב ג מיי' שם הל' יח סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעיף כה:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה והוי וכו' והא דלקמן מוקי רבא קרא **דהשב** תשיבם: (ב) ד"ה לפיכך וכו' גבי מפקיד מעות אלא שולחני דקתני:

מוסף תוספות

א. ואפילו מאן דשרי למודר להחזיר אבידה לא שרי אלא משום דפרוטה דרב יוסף לא שכיח. תוס' ב"ק נו: אבל מודה הוא דפטור מלמיתב ריפתא לעניא א"כ הוה עלה כמו ש"ש. תוס' הרא"ש. ב. לרב יוסף. שם. ג. דעוסק במצוה פטור מן המצוה. שם. ד. ומ"מ הוא נהנה לכך אסור למודר. שם (וע' מהרי"ש). ה. כיון שיכול לקיים שניהם. שם. ו. ועוד דבפרק אין בין המודר (נדרים לג:) אמר דפרוטה דרב יוסף לא שכיח ואי פטרת ליה כל זמן שהאבידה בבית שכיח ושכיח הוא. שם. ז. דרבה לא קיבלה אלא מתחילה לא עלה על דעתו להוכיח דינו מזה אלא לאסמכתא בעלמא נקט קרא לדבריו וכו' ורבה נמי מודה דעיקר קרא לא אתא אלא כדרבי אלעזר כדמסיק הש"ס בפרק אלו מציאות וסוגיא דהתם אתיא נמי כוותיה. תוס' שבועות מד. (ועי' מהרש"ל) ח. דאי לרבי עקיבא ודאי הוי שומר שכר. תוס' ב"ק מ: ט. [דאמר] אבד קתא דמגלא אבד אלפא זוזי. שם. י. אף מדמי המשכון. שם. יא. מתניתין. שם. יב. דכ"ע מצוה קעביד. שם. יג. אי מצוה קעביד אי לא, פי' שצריך למלוה להשתמש בו ופוחת לו והולך מהלואתו כך פי' התם בקונטרס. שם. יד. גבי מפקיד מעות אצל שולחני מותרין ישתמש בהן לפיכך אם אבדו חייב באחריותם. שם. טו. והלכתא כרב נחמן בדיני (כתובות יג.). תוס' הרא"ש. טז. כרב יוסף, הלכך. י"ן. יז. מסקינן לה דרגא [וע"כ]. י"ן. יח. אם לא היה מותר להשתמש בהן לא הוי אלא שומר חנם, הלכך אפי' מסקת ליה דרגא. י"ן. יט. דהני תלת מילי בבבא בתרא איתנהו אבל בשאר מסכתות איכא טובא דהלכה כרב יוסף. תוס' הרא"ש. כ. ובהא קיי"ל אין הלכה כרשב"ג. תוס' הרא"ש. כא. וקשה דאמשמע דאינו יכול להקשות כי אם לר' יוסף, ולרבה נמי תקשי דמ"ט לר"ט חייב באחריות בגניבה ואבידה יותר מבאונסין, י"ל [דה"ק]. י"ש. כב. נהי דאמר דאסור להשתמש, חייב בגניבה ואבידה. י"ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות